

Festa dels Passadors

Sant Adrià de Besòs

Ubicació

Comarca: Barcelonès
Lloc/Adreça: Sant Adrià de Besòs
Alçada: 8

Coordenades:

Latitud: 41.430526730556
Longitud: 2.2181975769474
UTM Est (X): 434679
UTM Nord (Y): 4586847

Classificació

Número de fitxa 08194 - 40
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1998
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari Si (IPEC)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Equip de treball de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde" (ASAB)
Data de registre de la fitxa: dj., 02/11/2017 - 01:00
Data de la darrera revisió: dc., 12/05/2021 - 01:00

Descripció

La festa commemora l'ofici de "passador" a Sant Adrià de Besòs amb l'objectiu de recordar, visibilitzar i donar valor a aquest antic ofici. Se celebra el cap de setmana més proper al 12 de febrer, festivitat de Santa Eulàlia. Està organitzada conjuntament pel Col·lectiu de Dones del Futur de Sant Adrià de Besòs i l'Associació Amics de la UNESCO de Sant Adrià amb la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs i cinc entitats adrianenques lligades a la cultura popular: Els geganters de Sant Adrià, la colla castellera "els passadors de Sant Adrià", l'esbart Dansaire, el grup de Sardanistes Mil·lenari i la Tronada diables i diablesses amb els seus tabalers. Actualment, la festa dura tot el cap de setmana. Dissabte es fa el pregó de la festa i el conta contes. Diumenge al matí té lloc la cercavila, amb la participació dels diables, geganters i castellers de Sant Adrià de Besòs, i, també, sardanistes i altres grups de cultura popular de la ciutat i d'altres poblacions convidades. Totes les colles i entitats es reuneixen a l'Arc Adrianenc per passar pel Pont dels Passadors. En arribar a la plaça del Mercat, les colles fan les seves actuacions. Finalment, a la Plaça de la Vila es fan tots els honors als Gegants Passadors, amb l'entrega dels rams de flors de les entitats i de l'ajuntament. Hi ha els parlaments i actuen les diverses colles. La tronada tanca la festa. Antigament les fortes riuades s'emportaven els ponts del riu Besòs al seu pas per Sant Adrià. L'enginy del habitants del poble i la necessitat va fer aparèixer l'ofici dels Passadors. Eren colles d'homes que preparaven les passeres, una mena de ponts mòbils fets amb llargs taulons de fusta que permetien el pas per sobre de l'aigua, o els fangs i sorres. Quan les condicions no ho permetien, utilitzaven la tracció humana, passant a les persones a col·libè.

Observacions:

La Festa dels Passadors de Sant Adrià de Besòs ha estat inscrita al Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya.

Història

La primera edició de la festa es fa el 1998. En les primeres edicions, l'acte principal era felicitar a la geganteta Eulàlia el dia del seu sant. La figura del gegant és la imatge d'un passador, amb una nena a coll, coneguda com a "geganteta", que es diu Eulàlia. Aprofitant un recital de Núria Feliu a la Biblioteca, coincidint amb el dia de Santa Eulàlia, se li demana a la cantant que feliciti a la geganteta. Des de llavors, cada any les Dones del Futur organitzen una felicitació a la geganteta. A l'inici, la festa es coneixia com a "Festa de la geganteta" i consistia a dur una felicitació a aquesta, a la biblioteca, on estan els gegants. Tot i que des de "Dones del Futur" creuen que la geganta Eulàlia és el que representa amb més fidelitat la figura del passador, van decidir canviar-li el nom a la festa, i anomenar-la Festa dels Passadors, per donar importància i protagonisme a l'ofici. Des de fa uns anys, la festa s'ha portat al carrer. Es planten els gegants a la plaça de la Vila i hi participen totes les entitats del poble lligades a la cultura popular. Al segle XIX, amb l'arribada del ferrocarril, la Societat de Passadors, va veure amenaçada la seva activitat per la construcció del pont del riu. Trobem algunes REFERÈNCIES de principis del XVII. La informació recull els conflictes que les llicències per l'activitat comportaven. Joan Rovira i Costa va ser una de les persones que més va contribuir a donar a conèixer la figura dels passadors i la seva activitat en l'encreuament entre el Camí Ral i el riu Besòs. La moció presentada a l'ajuntament de Sant Adrià, el 2018, per reconèixer els passadors com a patrimoni etnològic de la ciutat recollia aquests apunts històrics: Bruniquer en les seves Cro?niques, feia refere?ncia a que en data 8 de maig de 1617 "lo Batlle General concedi? a? Joan del Ves licencia de passar a? coll el Riu Beso?s des del pas de St. Adria? o? de Sta Coloma de Gramanet fins a? mar, privative? ad alios quoscumque, al cens que apres se li imposara?, heu tret de la matexa patent del dit Joan de Ves." Pero? aquesta llice?ncia segons un manuscrit de 1602 pertanyia a l'Obra de l'esgle?sia, ja que

el visitador del bisbe diu: "Que tots los diners que se cobraran tant de l'arrendament de l'Ostal com del Pas del riu, i altres que i a, sien aplicades a la obra de la present Igle?sia (que) per lo reverent Rector i Obrers han designat se fessen per major ornato de la Iglesia". Aquesta doble llice?ncia va portar enfrontaments, fins que el 27 de maig de 1645, el Reial patrimoni retorna a la Junta de l'Obra de la parro?quia de Sant Adria?, la concessio? del passatge del riu amb la condició? d'ajudar a passar els correus, combois militars i soldats, a tots aquells vianants, pelegrins i marxants que vagin o vinguin de la ciutat comtal, tant amb les palanques o passeres, passant la gent a coll, ajudant a traspasar els carros, tartanes i altre vehicles amb cavalleries pro?pies o altres mitjans, i aixi? compensar aquest servei o assistència amb l'exempció? dels joves fadrins del poble del servei d'armes i bagatges. En una carta enviada al bisbe de Barcelona (3 de febrer de 1834), l'Ajuntament diu: "Se ha de saber que en San Adria?n de Beso?s hay de tiempo inmemorial una sociedad de hombres juvenes y viejos llamados pasadores, los primeros en nu?mero indefinido, pero que ordinariamente acostumbran ser unos treinta, y los segundos en nu?mero fijo de doce, a cuyas plazas de viejos, ascienden los juvenes por rigurosa antigu?edad. Los juvenes hacen el trabajo penoso de pasar las gentes a cuestras o al hombro, por el rio Beso?s, cuando tiene avenidas, y los doce viejos son los que cuidan de poner las palancas en el dicho rio y de recoger por tandas de tres en tres su producto diario, del cual una tercera pare a la obra de la Iglesia por la que tiene oblicacio?n de mantener las palancas, quedando las otras dos en compensacio?n del trabajo y jornal"

Bibliografia

El Punt. 12 de febrer de 1998. El Punt. 13 de febrer de 1999.

https://cultura.gencat.cat/ca/detall/Noticies/N_PassadorsRiuBesos

<http://patrimonifestiu.cultura.gencat.cat/Festes-i-elements-festius-catalogats-o-declarats/Festes-d-oficis-i-tradicions/Festa-dels-Passadors-de-Sant-Adria-de-Besos>